

Souvětí souřadné

- Je souvětí, které se skládá z alespoň dvou hlavních vět, např.: *Ich muss schnell etwas essen, denn ich habe einen großen Hunger.* (Musím rychle něco sníst, neboť/protože mám velký hlad.)
- Mezi hlavními větami je souřadný vztah (koordinace/parataxe).
- Dále se mohou v souvětí souřadném vyskytovat jedna nebo více vedlejších vět, např.: *Ich muss schnell etwas essen* (v. hlavní), *denn ich habe immer einen großen Hunger* (v. hlavní), *wenn ich nach Hause komme* (v. vedlejší). (Musím rychle něco sníst, neboť/protože mám vždycky velký hlad, když přijdu domů.)
- Hlavní věty v souvětích souřadných mohou být spojeny spojkami nebo beze spojek, např.: *Essen Sie viel Obst und Gemüse, es ist gesund. Essen Sie viel Obst und Gemüse, denn es ist gesund.* (Jezte hodně ovoce a zeleniny, je to zdravé. Jezte hodně ovoce a zeleniny, neboť/protože je to zdravé.)
- V souvětích souřadných se mohou vyskytovat dva typy spojek:
 - **Primární/původní spojky** – slova, která plnila vždy funkci spojky a která neovlivňují slovosled (přímý slovosled): **und** (a), **aber** (ale), **oder** (nebo), **sondern** (nýbrž, ale po záporu), **denn** (neboť)

např.: *Wir sollten schon nach Hause gehen, denn es ist schon spät.* (Měli bychom jít domů, neboť/protože je už pozdě.)

Peter räumt auf und Eva liest ein Buch. (Petr uklízí a Eva čte knížku.)
 - **Sekundární/nepůvodní spojky/spojková adverbia** – slova, která vznikla z jiných slovních druhů, ovlivňují slovosled. Obsazují první pozici ve větě, následuje sloveso (nepřímý slovosled). Často stojí až za slovesem:

Trotzdem (přesto), **deshalb** ((a) proto), **außerdem** (kromě toho), **sonst** (jinak) a mnoho dalších

např.: *Es regnet, trotzdem gehen wir baden. Es regnet, wir gehen trotzdem baden.* (Prší, přesto se jdeme koupat.)

Du solltest dich wärmer anziehen, sonst wirst du krank. Du solltest dich wärmer anziehen, du wirst sonst krank. (Měla by ses tepleji obléct, jinak onemocníš.)

- Mezi hlavními větami lze identifikovat logické **významové vztahy/poměry**. Jedná se o subkategorie souřadného vztahu. Spojky pomáhají tyto vztahy zjednotřit.
- **Vztah/poměr slučovací; kopulativní – $A + B$** – hromadění/slučování obsahů
 Časté spojky: **und** (a), **sowohl...als auch** (jak...tak), **weder...noch** (ani...ani), **nicht nur...sondern auch** (nejen...ale i), **auch** (také/těž), **außerdem** (kromě toho), **ferner** (dále), **zudem** (k tomu/navíc), **übrigens** (nadto/navíc), **ebenso** (také tak/rovněž), **ebenfalls** (právě tak/rovněž/zrovna tak), **gleichfalls** (právě tak/rovněž/zrovna tak)
- **Vztah/poměr vylučovací; disjunktivní – $A \vee B$** – platí jen jeden obsah (A nebo B)
 Časté spojky: **oder** (nebo), **entweder...oder** (buď...(a)nebo), **sonst** (jinak) **andernfalls** (jinak/v jiném případě)
- **Vztah/poměr odporovací; adverzativní – $A \times B$** – dva obsahy v rozporu/proti sobě
 Časté spojky: **aber** (ale), **doch** (avšak/však; přímý i nepřímý slovosled), **jedoch** (avšak/však; přímý i nepřímý slovosled), **sondern** (nýbrž/ale po záporu), **dagegen** (naproti tomu/oproti tomu), **hingegen** (naproti tomu/oproti tomu)
- **Vztah/poměr přípustkový; koncesivní – $A \rightarrow_x B$** – A udává příznivou podmínku pro B, ale k B nedojde. Nebo A udává nepříznivou podmínku, ale k B dojde. Spojení rozporu a kauzálního vztahu.
 Časté spojky: **trotzdem** (přesto), **nichtsdestoweniger** (nicméně), **dessen ungeachtet** (nehledě na to)
- **Vztah/poměr příčinný; kauzální – $A \leftarrow B$** – děj B udává příčinu/důvod děje A
 Spojky: **denn** (neboť/protože), **nämlich** (totiž – stojí až za slovesem)
- Vztah/poměr důsledkový; konsekutivní – $A \rightarrow B$** – děj B je důsledkem děje A
 Časté spojky: **deshalb** ((a)proto), **deswegen** (kvůli tomu), **darum** (proto), **daher** (proto), **also** (tedy), **infolgedessen** (v důsledku toho)

- Někdy je možné vyjádřit tentýž obsah prostřednictvím souvětí souřadného i podřadného:

např.:

Ich muss lernen, denn ich habe morgen eine Prüfung. (souvětí souřadné)

Ich muss lernen, weil ich morgen eine Prüfung habe. (souvětí podřadné)

(Musím se učit, neboť/protože mám zítra zkoušku).